

BOZP

**PORADCE BEZPEČNOSTI
A OCHRANY ZDRAVÍ**

1/2000

PRO PODNIKATELE, ZAMĚSTNAVATELE, ODBORNÉ PRACOVNÍKY

OTÁZKY A ODPOVĚDI

7. ROČNÍK

Několik informací pro naše čtenáře:

⇒ Do každého čísla zařazujeme aktuální informace o nových normách a právních předpisech. Téměř v každém čísle bude barevně odlišená příloha s nabídkou odborných publikací a akcí.

⇒ Předplatitelům našeho časopisu odešleme zdarma, nejpozději do tří týdnů, písemnou odpověď na jejich problém. Zajímavé dotazy a odpovědi pak zařadíme do našeho časopisu.

č.1/2000 lektoroval Ing. Karel Tichý

vedoucí inspektor Inspektorátu bezpečnosti práce
pro Západočeský kraj se sídlem v Plzni

Ing. Ladislav Baron
Marcela Dobřanská
Rostislav Gothard
Ing. František Grossmann
JUDr. Ladislav Jouza
Karel Loveček

Karel Novotný
Ing. Miloš Paleček, Csc.
Ing. Jan Šafr
JUDr. Karel Škarpa
Ing. Miloslava Šmídová
Jaroslav Tureček

Obsah

1. Uspořádání pracoviště pro výcvik truhlářů	2
2. Ochrana u vzduchových čistících pistolí	3
3. Používání "lehké obuvi" při praktickém výcviku žáků	4
4. Školení a doklady řidičů	6
5. Nové povinnosti v oblasti zaměstnání zdravotně postižených osob	9
6. Živnost ochranných potřeb	10
7. Ochranná obuv pro pracovnice v textilním průmyslu	12
8. Oprávnění školit pro práci ve výškách	13
9. Rozdíly v platnosti pracovně - právních předpisů u pracovníků s manažerskou smlouvou	15
10. Co může policista požadovat na řidiči při silniční kontrole	16
11. Posilovací cvičení mladistvých žáků	17
12. Řízení motorového vozidla cizí firmy	18
13. Vztahy mezi bezpečnostním technikem a nadřízeným	19
14. Platnost revizní zprávy	21
15. Dodatečné "uznání" pracovního úrazu	22
16. Předpisy pro stavební stroje	22
17. Úraz při cestě do zaměstnání v prostorách jiné firmy (vlastníka objektu)	23
18. Veřejná dopravní a sněhová kalamita	24
19. Lékárničky první pomoci	25
20. Vyplácení náhrady za ztrátu na výdělku u částečných invalidních důchodů	27
21. Opaření nohy při vaření kávy	31
22. Informace o závažném pracovním úrazu	32
23. Výběr z nových norem	32

1. Jedná se o posouzení uspořádání cvičného pracoviště truhlářů, kde se stalo zvykem mistra odborného výcviku trvat na umístění hoblic cca v úhlu 45o ke stěně místnosti. Mezi řadami hoblic je splněna však pouze požární norma 50 cm, ale vzdálenost pro bezpečný únik 1,2 m dodržena není. S tímto umístěním nesouhlasím z hlediska bezpečnostního, protože žák při vstupu na své pracoviště nebo při jeho opuštění se může velmi vážně zranit o hranu hoblice stojící za ním. Při průchodu mezi takto postavenými řadami hoblic musí žák velmi obezřetně postupovat, aby se nezranil. Jsem přesvědčen, že hoblice stojící v rovných řadách jsou tím nejbezpečnějším řešením (přímá trasa komunikace a zajištěný bezpečný průchod).

Při rozmístování hoblic je nutno respektovat požadavky § 48 odst. 1 vyhl. č.48/1982 Sb. a ČSN 26 9101. Podle těchto předpisů musí být pracovní stanoviště provedena tak, aby odpovídala ergonomickým požadavkům (přehledná, bezpečná, pohodlná, uspořádaná apod.) a aby šířky průchodových uliček odpovídaly počtu pracovníků, příp. způsobu přenášení břemen. Podle čl. 3.1.1 ČSN 26 9010 má být šířka těchto uliček nejméně 600 mm.

Ve vámi popisovaném případě může být z hlediska bezpečnějšího průchodu, přístupu a odchodu z pracovního místa u hoblic vhodnější ustavení hoblic v "rovných řadách". Při rozmístování hoblic je také nutno vzít v úvahu zajištění dobrého osvětlení pracovních míst u hoblic a to zejména umístění oken, polohu svítidel a směr světla.

Při stanovení šířky komunikace mezi řadami hoblic nutno vycházet z ustanovení § 16 odst. 8 vyhl. č.48/1982 Sb., podle kterého musí být šířka vnitřních komunikací min. 1,1 m. Je-li však po obou stranách řad hoblic volný prostor o této šířce a tvoří tak komunikaci postačovala by mezi řadami hoblic šířka průchodové uličky min. 600 mm dle čl. 3,1,1 ČSN 26 9010.

Prostorové rozmístování hoblic neřeší konkrétně žádný bezpečnostní předpis, nutno přitom vycházet z ustanovení § 48 odst. 1 vyhl. č.48/1982 Sb. Pokud je evidentní, že hoblice umístěné šikmo ke komunikaci respektive uličce mohou způsobit zranění žáků, je

nutno volit bezpečnější řešení tj. např. jejich umístění kolmo, ve smyslu citované vyhlášky.

-no-

)(X)(

2. Podle vyhl. č.48/1982 Sb., § 54 bod 5, musí být vzduchové pistole používané k očištění strojů a obrobků opatřeny ochranným zařízením, které zabrání úrazu pracovníka odlétajícími látkami. Paragraf 54 platí ale pro obrábění kovů. V našem provozu (montáž světlometů) používáme také vzduchové pistole na očištění montážních (většinou plastových) dílů od prachu, případně drobných úlomků. Je nutné, tyto pistole také opatřit ochranným zařízením? Jak má takové zařízení vypadat (druh, rozměr, ...)?

Čištění montážních plastových dílů stlačeným vzduchem od prachu, příp. od drobných úlomků způsobuje nepochybně zvýšené nebezpečí očních úrazů. Při ofukování stlačeným vzduchem musí být proto pracovníci chráněni ochrannými brýlemi popř. obličejovým štítkem.

Vyfukovací pistole má mít tlak vzduchu snížen na 0,2 MPa a k zamezení rozletu vyfukovaných drobných částic směrem na pracovníka nutno používat pistolí opatřenou ochranným štítem (typ VH 1, VT 1 apod.) nebo pistolí s ochrannou vzduchovou clonou typu VPB 3 (výrobce KOVODRUŽSTVO Žebrák), u níž může být tlak vzduchu až 0,6 MPa.

Protože rizika při čištění strojů a obrobků při obrábění kovů jsou vyšší (ohrožení ostrými a horkými třískami), než-li je tomu při obrábění plastových dílů doporučujeme, aby vaše organizace sama vyhodnotila uvedené rizika a navrhla opatření ve smyslu výše uvedených zásad a to podle konkrétních podmínek na pracovišti, ve smyslu § 133 odst. 1 písm. a) Zákoník práce s přihlédnutím k § 54 odst. 5 vyhl. č.48/1982 Sb. a ČSN 20 0700.

-no-

)(X)(

3. Jak postupovat má-li žák stanovenou dočasně, nebo trvale lékařem, lehkou pracovní obuv tam, kde je stanoveno vnitřním předpisem SOU v rámci vybavení OOPP pevná pracovní obuv.

Současná legislativa k zmíněnému problému uvádí:

Zákon č.65/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů:

§ 133 - Zaměstnavatelé jsou povinni

- 1a) vyhledávat, posuzovat a hodnotit rizika možného ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců, informovat o nich zaměstnance a činit opatření k jejich ochraně,
- 1e) nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž výkon by neodpovídal jeho schopnostem nebo zdravotní způsobilosti,
- 2) Zaměstnavatelé jsou povinni poskytovat zaměstnancům, u nichž to vyžaduje ochrana jejich života a zdraví nebo ochrana života a zdraví fyzických osob, podle pracovněprávních předpisů k bezplatnému používání potřebné osobní ochranné pracovní prostředky a mycí, čistící a desinfekční prostředky, popřípadě též ochranné nápoje a specifické účinné doplňky stravy; zaměstnancům v prostředí, v němž oděv nebo obuv při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění, poskytuje zaměstnavatel jako osobní ochranné pracovní prostředky též pracovní oděv nebo obuv. Zaměstnavatel je povinen udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v použitelném stavu, kontrolovat jejich používání a zabezpečovat řádné hospodaření s nimi. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním.

Vyhl. č.204/1994 Sb., ve změně vyhl. č.279/1998 Sb. uvádí:

§ 1

Osobní ochranné pracovní prostředky (dále jen "ochranné prostředky") jsou pro účely vyhlášky prostředky určené k tomu, aby se jejich používáním zaměstnanci chránili před riziky, která by mohla ohrozit jejich život, bezpečnost nebo zdraví při práci. Za ochranné prostředky se považují též pracovní oděv nebo obuv poskytované zaměstnancům v prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění.

§ 2

- 1) Ochranné prostředky poskytuje zaměstnavatel podle vlastního seznamu zpracovaného na základě zhodnocení rizik a konkrétních podmínek na pracovištích.

§ 3

- 1) Zaměstnavatel poskytuje ochranné prostředky tehdy, nelze-li rizika práce vyloučit nebo dostatečně omezit technickými prostředky kolektivní ochrany nebo jinými opatřeními.
- 2) Ochranné prostředky musí:
 - a) být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se rizikům a jejich používání nesmí představovat další riziko,
 - b) odpovídat existujícím podmínkám na pracovišti,
 - c) respektovat ergonomické požadavky a zdravotní stav zaměstnanců,
 - d) být přizpůsobeny fyzickým předpokladům zaměstnanců.

Shrnutí:

1. Rizika práce vyloučit nebo dostatečně omezit technickými prostředky kolektivní ochrany nebo jinými opatřeními, což bývá zpravidla nejobtížnější a tím i ekonomiky náročné.
2. Překontrolovat seznam rizik jeho pracovní činnosti a ve smyslu Směrnic 89/391/EEC, 89/656/EEC a 89/686/EEC, kdy posledně citovaná směrnice seskupuje OOPP do tří kategorií, které berou zřetel na míru ochranného účinku, respektive závažnosti rizika, před níž chrání a ve smyslu nařízení vlády č.172/1997 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky a ve spolupráci s lékařem vybrat pro žáka takový OOPP, který bude splňovat § 3 odst. 2) písm. a-c) citované vyhlášky, přičemž zjišťování ochranných vlastností obuvi popisují ČSN řady 88 ... Zejména normy harmonizované tj. ČSN EN.
3. V rámci přechodného nebo trvalého zdravotního stavu zaměstnance nepřipustit, aby tento vykonával práce, kde jsou rizika taková, že nemůže pracovat bez citované ochranné obuvi.

-lo-

4. Obracím se na vás s žádostí o zodpovězení některých dotazů, se kterými se setkávám jako osoba zodpovědná za zajišťování údržby, prohlídek a vedení evidence v souvislosti s autoprovozem:

a) Jaké typy školení je nutno zajišťovat pro řidiče profesionály, řidiče referentských vozidel a řidiče, kteří na pracovních cestách ve prospěch zaměstnavatelé a s jeho souhlasem užívají vlastní vozidla.

b) Jaké doklady vyžadují orgány Policie při svých silničních kontrolách.

c) Jsou dosud v platnosti vzory prvotních záznamů a běžný zápisů pro oblast silniční automobilové dopravy, vydané FMF pod čj. XV/4-18806/79?

K dotazu a):

Povinnosti v oblasti školení řidičů v současné době upravují dva předpisy, a to jednak vyhláška č.55/1991 Sb., o výcviku a zdokonalování odborné způsobilosti řidičů silničních motorových vozidel, a dále v obecné rovině Zákoník práce (§ 35 odst. 2, § 133 odst. 1 písm. f) a § 135 odst. 3 písm. c) - bezpečnostní školení).

Příslušná ustanovení vyhlášky č.55/1991 Sb. se týkají školení dopravního. Je zaměřeno na předpisy o silničním provozu, bezpečnosti silničního provozu, o ochraně životního prostředí, na zdravotnickou přípravu a další otázky, jejichž znalost ovlivňuje chování řidiče v silničním provozu. Provádí se pravidelně v rozsahu nejméně 16 hodin ročně pro řidiče nákladních automobilů a autobusů, nejméně v rozsahu 8 hodin pro řidiče ostatních silničních vozidel a kolových traktorů: pro řidiče mezinárodní dopravy je rozšířeno o dalších 8 hodin, během kterých jsou tito seznámeni s odlišnostmi mezinárodního provozu a dále s pracovním režimem osádek vozidel v mezinárodní silniční dopravě. Těchto školení a jednou za dva roky ověření znalostí (tj. úspěšné absolvování testů z pravidel silničního provozu) jsou povinny účastnit se osoby, u nichž je řízení vozidla předmětem pracovního vztahu nebo předmětem činnosti vykonávané na základě oprávnění k soukromému podnikání. Rozhodující je, jak je uzavřena pracovní smlouva. Je-li v ní uvedeno,

že řízení vozidla je jedním z druhů práce, na který byl zaměstnanec přijat, účastní se školení, při výkonu pracovní činnosti je povinen vozidlo řídit a zaměstnavatel má právo na něm plnění této povinnosti vyžadovat.

Bezpečnostní školení se provádí v rozsahu činností, které zaměstnanec vykonává; jeho hlavním obsahem jsou příslušná ustanovení vyhlášky č.213/1991 Sb. Povinnost absolvovat školení (jejich periodicita je ponechaná na zaměstnavateli) se vztahuje nejen na řidiče z povolání, ale též na osoby, které na pracovní cestě řídí vlastní vozidla nebo vozidla provozovatele, dále na osoby, které práce v souvislosti s provozem vozidel řídí a v neposlední řadě na pracovníky provádějící nakládku, vykládku a opravy vozidel. Na rozdíl od jednoznačně stanovené kvalifikace lektora pro školení dopravní není pro lektora školení bezpečnostního kvalifikace stanovena. Měla by jím být ale osoba, která danou problematiku zná, dovede při výuce použít i praktické příklady a především správně a vyčerpávajícím způsobem zodpovědět případně dotazy posluchačů. Ověření znalostí (poznámka: pozor, na tuto skutečnost nezapomínat!) je možno provádět pohovorem, zkouškou, nebo je možno použít testů (nejrychlejší, nejobjektivnější, nejvěrohodnější), které si zaměstnavatel (či školící středisko) sám vypracuje a stanoví i kritéria pro jejich úspěšné absolvování (ČÚBP ani jednotlivé IPB nevydaly a oficiálně neposuzují a neschvalují tyto vypravované testy).

Připravovaná legislativa:

Je připraven a prošel již připomínkovým řízením zákon o odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel, který mj. bude nově upravovat zdokonalování odborné způsobilosti některých skupin řidičů. Pro zamezení jakékoli možnosti různých výkladů bude specifikováno, pro které skupiny řidičů se navrhuje jejich zdokonalování. Dle návrhu se jedná o:

- a) osoby, které řídí motorové vozidlo v pracovně právním vztahu a u nichž je řízení motorového vozidla druhem práce sjednaným v pracovní smlouvě, a které řídí jakýkoliv druh motorového vozidla,
- b) osoby řídící motorové vozidlo vybavené zvláštním výstražným zařízením se zvláštním světelným zařízením modré barvy,

vozidlo taxislužby, vozidlo pro přepravu cestujících (autobus), pokud nejsou osobami uvedenými v písmenu a),

- c) osoby, které řídí motorové vozidlo v pracovně právním vztahu a u nichž není řízení motorového vozidla sjednaným druhem práce, ale kteří používají motorové vozidlo své, nebo motorové vozidlo zaměstnavatele s jeho souhlasem k plnění pracovních úkolů, nebo v přímé souvislosti s ním, pokud nejsou osobami uvedenými v písmenu b), a osoby, které řídí motorové vozidlo, a které nejsou v pracovně právním vztahu a u nichž je řízení motorového vozidla předmětem činnosti vykonávané na základě oprávnění k soukromému podnikání,
- d) osoby uvedené v písmenech a) až c), pokud vyjíždějí jako řidiči s motorovými vozidly do zahraničí.

U řidičů spadajících do skupin pod písmeny a) a b) se navrhuje 10 vyučovacích hodin ročně, u písmene c) 8 hodin ročně a u písmene d) další 4 vyučovací hodiny ročně. Zdokonalování se bude končit u všech druhů školení závěrečným přezkoušením testem, složeným ze zkušebních otázek používaných pro získání řídičského oprávnění. Řidičům, kteří úspěšně absolvují zdokonalovací školení a přezkoušení bude vydáno "osvědčení profesní způsobilosti řidiče", které bude mít řidič povinnost mít při řízení u sebe a předložit je kontrolnímu orgánu. V neposlední řadě zákon stanoví, že řidič, který má povinnost podrobit se zdokonalovacímu školení a neučiní tak, je nezpůsobilý k řízení těch vozidel, na které se povinnost vztahuje (např. řidič, který podle pracovní smlouvy řídí nákladní automobil jej bude moci i nadále řídit, pokud bude jeho vlastní a nebude s ním provádět jízdy v rámci podnikání). Podrobnosti upraví prováděcí předpis k tomuto zákonu; bude zrušena vyhláška č.55/1991 Sb.

K dotazu b):

Řidič by u sebe měl mít např. následující doklady - občanský průkaz, pas nebo jiný doklad, kterým prokáže svoji totožnost, platné řidičské oprávnění, osvědčení o technickém průkazu, doklad o zaplacení posledního splatného pojistného zákonného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, záznam o době řízení vozidla, bezpečnostních přestávkách a dobách odpočinku a dále záznam o provozu vozidla, pokud je tato povinnost stanovena

- viz. § 3 zákona č.111/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů); v některých případech průvodní listinu při přepravě nákladu, povolení pro přepravu nebezpečných věcí, pokyny pro případ nehody při jejich přepravě; řidiči těchto přeprav osvědčení o školení řidičů vyjmenovaných tříd, kopii dokladu o oprávnění k podnikání (koncesní listina, licence), povolení k zvláštnímu užívání silnice např. při dopravě zvláště těžkých a rozměrných nákladů, řidičů taxislužby průkaz o způsobilosti. Jak již bylo uvedeno výše, přibude dále "osvědčení profesní způsobilosti řidiče".

K dotazu c):

K této části jsem si vyžádali stanovisko Ministerstva financí, které sdělilo, že vzory prvotních záznamů a běžných záznamů v oblasti silniční automobilové dopravy byly zrušeny § 29 zákona č.89/1995 Sb., o státní statistické službě (položka č.51 a 98).

I když je stanovisko ministerstva jednoznačné, podnikatelé stále vedou např. žádanky o přepravu, knihu jízd, záznamy o provozu vozidla, vozový sešit apod. Zaběhnutá praxe přináší totiž mnohé výhody a pro různé výkaznictví, kontroly např. finančního úřadu, a vlastní kontroly ze strany zaměstnavatele je rozumné určitý přehled mít (jedná se o osobní názor zpracovatelky odpovědi).

-do-

5. Zaměstnavatel prý bude mít nové povinnosti při zaměstnávání zdravotně postižených osob.

Můžete to vysvětlit?

Podle zákona o zaměstnanosti každý zaměstnavatel, který zaměstnává více než 20 zaměstnanců, je povinen zaměstnávat 4,5 procenta zaměstnanců, kteří jsou občany se ZPS a 0,5 procenta zaměstnanců, kteří jsou občany se ZPS s těžším poškozením zdraví.

Zákon č.167/1999 Sb., nově od 1.ledna 2000 stanoví, že povinnost zaměstnávat občany se ZPS zaměstnavatel splní:

- zaměstnáváním občanů se ZPS ve výši uvedeného povinného podílu (procenta), nebo

- odebíráním výrobků od zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 55 % (dosud 60 %) zaměstnanců se ZPS nebo zadáváním výrobních programů těmto zaměstnavatelům (např. zařízení invalidů, výrobní družstva apod.), nebo
- odvodem do státního rozpočtu. Výše tohoto odvodu činí ročně za každého občana se ZPS, o kterého zaměstnavatel nesplnil povinný podíl 0,5 násobku průměrné mzdy.

Zaměstnavatel musí do 15. února kalendářního roku písemně oznámit úřadu práce plnění povinného podílu za uplynulý kalendářní rok a způsob jeho plnění.

Jestliže zaměstnavatel nesplní svou povinnost zaměstnávat občany se ZPS ve stanoveném procentu nebo odebíráním výrobků, musí provést odvod do státního rozpočtu prostřednictvím příslušného finančního úřadu (zákon č.531/1990 Sb.) nejpozději do 31. ledna kalendářního roku následujícího po roce, za který povinnost odvodu vznikla.

-jo-

)(X)(

6. Jaká je životnost ochranné přilby pro práce v lesnictví. Zajímalo by mě zda platí její datum výroby nebo uvedení do provozu.

Úvodem je třeba poznamenat, že české technické normy a právě tak evropské normy neznají osobní ochranný prostředek (dále OOP): "přilby pro práce v lesnictví". Přilby používané při pracích v lesním hospodářství jsou "průmyslové ochranné přilby" podle ČSN EN 397 (83 2141), které chrání uživatele zejména před mechanickým úrazem hlavy způsobeným padajícími předměty v rozsahu touto normou stanovených závazných požadavků a případně dalších nezávazných technických požadavků, pokud jejich splnění uvádí výrobce přilby. Průmyslové ochranné přilby používané při pracích v lesním hospodářství jsou zpravidla podle charakteru prováděné práce doplněny příslušenstvím: dalšími OOP, jako ochranou týlu proti

dešti, mušlovými chrániči sluchu, obličejovými štíty, na které se vztahují požadavky jiných, samostatných technických norem.

Životnost, podle nařízení vlády č.172/1997 Sb. doba použitelnosti, průmyslových ochranných přileb není od 1. 1. 1998 žádným právním předpisem, ani českou technickou normou stanovena.

Před uvedeným datem podle dříve platné ČSN 83 2141 "Pracovní ochrana. Ochranné přilby" přilby musely zachovávat své vlastnosti během stanovené, popř. prodloužené doby životnosti, která musela být alespoň 36 měsíců od data výroby, při čemž dobu životnosti bylo možné pro určitou výrobní sérii prodloužit na podkladě zkoušek.

Nyní je třeba vycházet z nařízení vlády č.172/1997 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na OOP a které v příloze č. 2 "Základní požadavky" v čl.1.4 "Informace poskytované výrobcem nebo dovozcem" uvádí: "Při uvedení OOP na trh musí být výrobcem nebo dovozcem kromě názvu a adresy výrobce a dovozce vydány pokyny obsahující všechny nezbytné informace o: ... e) datu skončení použitelnosti nebo o době použitelnosti OOP nebo jeho určitých součástí, ..." a v čl. 2.4 "OOP podléhající stárnutí" uvádí: "Jestliže je známo, že parametry nového OOP mohou být významně ovlivněny stárnutím, musí být neodstranitelně vyznačeno na každém kusu OOP a na vyměnitelné součástce uváděné na trh datum výroby nebo, je-li to možné, datum ukončení použitelnosti nebo vyznačena doba použitelnosti takovým způsobem, aby byl vyloučen jakýkoli mylný výklad; ..."

Dále ČSN EN 397 "Průmyslové ochranné přilby" (83 2141) v čl.7.1 "Značení na přilbě" uvádí: "Na každé přilbě splňující požadavky této normy musí být vylisované nebo vyražené označení udávající tyto údaje: ... c) rok a čtvrtletí výroby, ..." a v čl.7.2.3 uvádí: "Ke každé přilbě musí být přiloženy následující přesné a podrobné pokyny a údaje (návod k používání) v jazyku (jazycích) země, ve které je uváděna na trh: ... e) potřebné údaje týkající se stárnutí a doby životnosti přilby a jejích částí, ...".

Části ochranné průmyslové přilby, zvláště pak skořepina jsou vyrobeny z materiálů (plastů), jejichž vlastnosti se vlivem působení

prostředí, v němž se nacházejí, postupně mění. Zvláště nepříznivě působí sluneční záření a jeho složka ultrafialové záření. Tím se zhoršuje zejména mechanická odolnost proti nárazu a proti úderu ostrým předmětem, a přilba tak ztrácí schopnost poskytovat požadovanou ochranu.

ČSN EN 397 splnění požadavků na výše uvedené dvě vlastnosti ověřuje mimo jiné i zkouškami provedenými na vzorcích přileb, které byly podrobeny umělému stárnutí spočívajícím v ozařování vzorku vysokotlakou xenonovou výbojkou po dobu 400 hod. Tento postup by měl odpovídat běžnému používání přilby po dobu 3 let.

Závěrem lze shrnout. Dobu použitelnosti nebo datum skončení použitelnosti průmyslové ochranné přilby je povinen stanovit výrobce nebo, pokud tak neučiní, dovozce, a ta musí být uvedena na každém kusu dodaném na trh. Výrobce, případně dovozce, nese také odpovědnost za to, že přilba, bude-li používána v souladu s pokyny v návodu k používání, zajistí po celou dobu použitelnosti požadované a deklarované ochranné vlastnosti. Zpravidla bývá na vlepované nálepce uvnitř skořepiny přilby uváděna doba použitelnosti v rocích nebo měsících od data výroby vyraženého nebo vyliisovaného zpravidla na spodní straně štítku skořepiny a na objímce hlavy, protože údaj o datu výroby je požadován ČSN EN 397. Přilba stárne od okamžiku, kdy je vyrobena, i když, je-li skladována ve vhodných podmínkách, zejména ve tmě, ke změně vlastností dochází pomaleji. Proto doba použitelnosti musí být počítána od data výroby a nikoli od data uvedení přilby do používání. Podrobnější informace týkající se stárnutí a doby použitelnosti přilby a jejích částí musí být uvedeny v návodu k používání, který musí být v českém jazyku a musí být dodán výrobcem nebo případně dovozcem s každým kusem přilby.

-af-

⌘⌘⌘

7. Obracím se na vás, jako na renomovanou firmu v oblasti bezpečnosti práce se žádostí o informaci směřující k vhodné

ochranné pracovní obuvi pro naše pracovnice. Jde o práce v textilním průmyslu s převažujícím stáním s ochranou nártu proti pádu lehčích předmětů.

V současné době je nabízeno různými prodejci řada typů bot s certifikací, nelze se však orientovat o jejich vhodnosti pro uvedený účel. Pokud existuje schválený typ, prosím o informaci, či sdělení, na koho se v této věci obrátit, příp. výrobce.

VÚBP Praha byl postoupen dotaz na vhodnou pracovní obuv pro pracovnice v textilním průmyslu vykonávající práci převážně vstoje s požadavkem na ochranu nártu proti pádu lehčích předmětů.

Po pracovní činnosti vykonávané převážně vstoje není problém zvolit z certifikovaných resp. schválených modelů obuvi výrobek s anatomicky tvarovanou stélkou a s vhodnou výškou podpatku.

Složitější je odpověď na požadavek týkající se ochrany nártu proti pádu lehčích předmětů. Vzhledem k tomu, že v žádosti o informaci není dostatečně specifikovaná míra rizika poranění nártu (maximální hmotnost padajících předmětů), je obtížné určit, zda dostatečnou ochranu poskytne pracovní obuv kryjící nárt nebo bude-li nutné zvolit obuv ochrannou - tj. obuv se špicí (tužinkou) odolnou proti nárazové energii 100 j eventuálně s nártovým dílcem odolným proti nárazové energii 100 J. Nepředpokládám, že by pro popisovaný druh činnost bylo třeba zvolit obuv bezpečnostní - tj. obuv se špicí (tužinkou) odolnou proti nárazové energii 200 J resp. s nártovým dílcem odolným proti nárazové energii 200 J. Pokládám za nutné sdělit, že mezi výrobky dosud u nás certifikovanými není žádný model s deklarovanou ochranou nártu proti nárazové energii 100 J nebo 200 J.

-al-

⌘⌘⌘

8. Vykonávám práci bezpečnostního technika v závodě 10 let. Současně po tuto dobu provádím všeobecné školení bezpečnosti práce, na které není nutné zvláštní odborné osvědčení. Zajímalo by

mne, zda mohu školit i pracovníky provádějící práce ve výškách (tesaři, pokrývači apod.), pokud ano dle jakých předpisů.

Současná legislativa neřeší problém kvalifikace bezpečnostního technika. Zákoník práce pouze uvádí, co jsou zaměstnavatele povinni zajišťovat, organizovat, zřizovat apod., ale ne vždy je stanoveno kým.

Obecně lze říci, že školení má provádět pracovník znalý dané problematiky. Otázku práce ve výškách řeší vyhláška ČÚBP a ČBÚ č.324/1990 Sb., o bezpečnosti práce a technických zařízení. Tato vyhláška nahradila část šestou vyhl. 48/1982 Sb., v plném rozsahu.

Vyhl. č.324/1990 Sb. stanoví požadavky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví a technických zařízení při přípravě a provádění stavebních, montážních a udržovacích prací a při pracích s nimi souvisejících, se vztahem na právnické a fyzické osoby, které tyto práce provádějí, včetně jejich pracovníků

Za práci ve výšce a nad volnou hloubkou se považuje práce a pohyb pracovníka, při kterém je ohrožen pádem z výšky, do hloubky, která činí 1,5 m a více propadnutím nebo sesutím. Při této činnosti musí být pracovník zajištěn proti pádu. Kdy se ochrana proti pádu od výšky 1,5 m nevyžaduje uvádí § 48 výše uvedené vyhlášky. Zajištění proti pádu může být kolektivní (§ 49) nebo osobní (§ 50). Do školení je potřeba zahrnout i § 51 Zajištění proti pádu předmětů a materiálu a § 52 Zajištění pod místem práce ve výšce a jeho okolí a paragrafy další.

Existují školení, pro která je stanovena zvláštní odborná způsobilost lektora. V problematice práce ve výškách především: Školení, zaučení a ověřování znalostí pracovníků, kteří provádějí nebo řídí práce pomocí horolezecké techniky (speleologické techniky) mohou vykonávat jen instruktoři horolezecké techniky a práce ve výškách při montáži a demontáži pomocných konstrukcí jen instruktoři lešenářské techniky.

9. V časopisu "BOZP - Poradce bezpečnosti a ochrany zdraví - otázky a odpovědi" č.3/99 otázka č.1 je uvedeno, že zaměstnavatel musí u zaměstnanců s pracovní smlouvou (nikoliv manažerskou) dodržovat veškerá ustanovení Zákoníku práce týkající se přesčasové práce (týdenní a roční limity, odpočinek mezi směny apod.). Jak je to tedy u zaměstnanců s manažerskou smlouvou, neplatí pro ně ustanovení Zákoníku práce o přesčasové práci, odpočinek mezi směny, nepřetržitý odpočinek, limity apod. a musí být na písemném dokladu o mzdě podle zákona č.1/92 uvedena skutečně odpracovaná doba nebo pouze stanovená doba?

Dle zákoníku práce vznikají pracovně právní vztahy nejdříve od uzavření pracovní smlouvy, dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti a v případě, že se zakládá pracovní poměr zaměstnance volbou nebo jmenováním vznikají tyto vztahy nejdříve od jeho zvolení nebo jmenování.

Z uvedeného vyplývá, že pracovní poměr nelze začít tzv. manažerskou smlouvou, neboť tato není předmětem úpravy provedené Zákoníkem práce.

Mnohdy však pracovní poměr vzniká volbou nebo jmenováním a poté je uzavřen tzv. manažerská smlouva, přičemž se opomíjí, že se jedná o pracovní poměry, kdy má zaměstnanec, jehož pracovní poměr vznikl volbou nebo jmenováním, povinnosti vedoucího zaměstnance dané § 74 a § 133 odst. 4 Zákoníku práce, jakož i další omezení dané Zákoníkem práce (přesčasová práce, odpočinek mezi směny, nepřetržitý odpočinek v týdnu apod.).

Manažerské smlouvy v pravém slova smyslu jsou smlouvy mezi organizací - zaměstnavatelem a mezi fyzickou osobou, uzavřené na základě smluvního vztahu dle Občanského zákoníku, či na základě Obchodního zákoníku (např. smlouva mandátní).

V tomto případě neplatí pro tzv. manažera Zákoník práce, jakož i pro organizaci zákon o mzdě č.1/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

10. Může při silniční kontrole policista vyžadovat od řidiče z povolání nebo řidiče „referentského vozidla“ doklad o školení, a to jak z dopravních předpisů, tak z vyhl. č.213? Pokud je mi známo, žádný předpis neukládá, že musí mít řidič doklad u sebe. Při osobním dotazu na dopravním inspektorátu mi byla po dlouhé diskusi dána "kvalifikována" odpověď: "bude lepší když bude mít potvrzení u sebe". Potom by ovšem mohl policista vyžadovat i potvrzení o lékařské prohlídce.

Stávající předpisy tuto povinnost jednoznačně neukládají. Nicméně je vžitá praxe, že autoškoly a obdobná školicí střediska pro tuto problematiku (v Praze např. Ústav dopravního inženýrství) potvrzení o provedených školeních a ověření znalostí vydávají, řidiči tento doklad vozí obvykle s sebou a na vyžádání jej předkládají kontrolním orgánům. Proto asi odpověď dopravního inspektorátu pro vás zněla tak, jak citujete ve svém dopise.

Školicí střediska by si však měla uvědomit, že "dopravní" školení podle § 15 citované vyhlášky (resp. podle tématického plánu, který byl k jeho provedení roce 1991 vydán), nezahrnuje problematiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, předpisově reprezentovanou především jednotlivými ustanoveními vyhlášky ČÚBP a ČBÚ č.213/1991 Sb., o bezpečnosti práce a technických zařízení při provozu, údržbě a opravách vozidel a je-li problematika školená a znalosti ověřeny, měla by být tato skutečnost zapsána i na dokladu vystaveném školicím střediskem (je paradoxem, že nezřídka se na vystavených „kartičkách,, objevuje doplněná vyhláška č.88/1980 Sb., která již 9 let neplatí).

Problematika bude odlišně upravena po nabytí účinnosti připravovaného zákona o odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel. Řidičům bude uložena povinnost zdokonalovat svoji odbornou způsobilost (upozorňuji, že v předloženém návrhu bude okruh řidičů, na které se tato povinnost bude vztahovat, odlišný od současnosti; odlišný bude i rozsah školicích hodin a způsob ověřování znalostí) a těm, kteří úspěšně absolvují bude vydáno

„osvědčení profesní způsobilosti řidiče“, které podle nově připravovaného zákona o provozu na pozemních komunikacích bude povinen mít řidič při řízení u sebe a předložit je kontrolnímu orgánu.

K vaši otázce o prokázání zdravotní způsobilosti k řízení vozidel:

Současně platný předpis (Směrnice Ministerstva zdravotnictví č. 8/1986 Ú.v., pro posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel, trolejbusů a tramvají) sice v § 4 stanoví... posudkový závěr z pravidelné nebo mimořádné lékařské prohlídky zaznamená lékař do zdravotní dokumentace a na „potvrzení o lékařské prohlídce“, která je součástí řidičského oprávnění....., ale tento požadavek se nenaplní a nikdy jsem neviděla, že by tento dokument měl řidič vyplněný u sebe. Opět ale bude zpřísněno – v připravovaném již citovaném zákonu o provozu na pozemních komunikacích je navrhováno upravit problematiku přezkoumání zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel (opět upozorňuji, že odlišným způsobem než platí v současnosti). Je navrženo o této skutečnosti mít posudek u sebe a na vyžádání jej předložit ke kontrole. U řidiče, který posudek nepředloží, policista zakáže jízdu s uvedením důvodu a nejpozději do tří dnů zašle oznámení okresnímu úřadu příslušnému podle místa trvalého pobytu řidiče. Podrobnosti mají být dále upraveny provádějící vyhláškou, kterou vydá Ministerstvo dopravy a spojů.

-do-

)(X)(

11. Existuje právní předpis nebo ostatní předpis, který stanovuje hmotnostní limity náradí, se kterým cvičí žáci různého věku (v rozmezí 15 –18 let) v hodině tělesné výchovy (například posilovací cvičení s činkami v posilovně bench-press)?

Posilovací cvičení tvoří část vyučovací hodiny tělesné výchovy.

Jestliže předpis neexistuje, jak tyto hmotnostní limity pro věk 15,16,17, a 18 let stanovit? Zřejmě nejde aplikovat hmotnosti břemen uvedené v zakázaných pracích týkající se pracovního

procesu nebo prací pro přípravu mladistvých k povolání (Vyhl. č. 261/1997 Sb.)

Opravdu neexistuje předpis k hmotnostním limitům pro cvičení – posilování prováděné jako obecnou sportovní činnost.

Z vašeho dotazu je ale zřejmé, že toto cvičení je součástí učebních osnov a zde je třeba ve smyslu odpovědnosti zaměstnavatele za zdravý vývoj žáků a dostatečnou ochranu mladistvých přiměřeně přihlédnout právě k vyhlášce č.261/1997 Sb. ve změně č.185/1998 Sb., zejména § 4 a související tabulky, kde je řečeno, že zákaz uvedený v § 4 v odstavci 1) písm. a) se netýká pouze umělecké a artistické činnosti; s klauzulí k výuce - zákaz neplatí, jde-li o práce konané z důvodu přípravy na povolání, pokud je při nich - cituji soustavným odborným dozorem, organizací práce nebo jinými opatřeními, například použitím osobních ochranných pracovních prostředků, zajištěna dostatečná ochrana zdraví mladistvých.

-lo-

)(X)(

12. Prosím o vyjádření k problematice řízení motorového vozidla cizí organizace. Zajímaly by mě podmínky, za nichž je možné provést dopravu zaměstnance firmy vlastníci motorové vozidlo řidičem (tzn. osobou proškolenou dle vyhl. FMD č.55/1991 Sb.) jiné organizace.

Z hlediska zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení neshledáváme důvod, proč by takto organizovaná doprava nemohla být provedena. Bude-li mít řidič platné řidičské oprávnění (viz. zákon č.12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, ve znění zákona č.168/1999 Sb. a vyhláška č.87/1964 Sb., o řidičských průkazech, ve znění pozdějších předpisů), a jedná-li se o řidiče z povolání, platný doklad o ověření zdravotní způsobilosti (směrnice Ministerstva zdravotnictví č.8/1986 Ú.v. pro posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových

vozidel, trolejbusů a tramvají), provedené jak "školení dopravní" (viz. § 15 a následující vyhlášky č.55/1991 Sb., o výcviku a zdokonalování odborné způsobilosti řidičů silničních motorových vozidel), tak "školení bezpečnostní" (viz. příslušná ustanovení Zákoníku práce), jízda se může uskutečnit.

-do-

⌘⌘⌘

13. Vykonávám mimo jiné funkci bezpečnostního technika, resp. přesné znění názvu funkce z pracovní smlouvy je "technický pracovník BOZP". Od svého zaměstnavatele jsem nikdy neobdržel pracovní náplň. Můj nadřízený se odvolává na nějaký seznam povolání, přitom do tohoto seznamu mně nedal ani nahlédnout a písemně mně také nic nedali.

Přitom jsem od něj několikrát slyšel, že zodpovídám za BOZP u zaměstnavatele, dle jeho vyjádření mimo jiné i za školení z BOZP zaměstnanců.

Při tom vlastně nevím za co tedy zodpovídám, když s přihlédnutím k ustanovení odst. 1 písm. m) a k ustanovení odst. 4 § 133 Zákoníku práce je tato zodpovědnost dána ze zákona vedoucím zaměstnancům na všech stupních řízení v rozsahu svých funkcí.

U svého zaměstnavatele pracuji na plný úvazek, při tom vykonávám stejnou činnost na živnostenské oprávnění (se souhlasem zaměstnavatele). Zaměstnavatel mě zrušil odběr odborné literatury: BHP, Poradce BOZP, technické normy. BHP i Poradce BOZP si odebírám sám. Zaměstnavatel mne nutí stále více investovat i v jeho prospěch, při tom na výplatní páse to nikdy nepoznám.

Při tom kumulace funkcí je u mne asi taková, že na plnění výše uvedených povinností mám 1/4 pracovní doby, tedy dvě hodiny denně.

V čem zaměstnavatel nepostupuje správně a seriozně?

Z paragrafů 132 a 133 Zákoníku práce vyplývá, že za zajištění všech úkolů spojených s bezpečností a ochranou zdraví při

práci je zodpovědný zaměstnavatel. Je nedostatkem české legislativy, že zatím nerespektuje ustanovení článku 7 rámcové směrnice č.89/391 Evropské unie. Tento článek hovoří o povinnosti zaměstnavatele zajistit odborné služby pro oblast BOZP i stručně to, co tito odborníci mají vykonávat. Je zde rovněž zdůrazněno, že zřízením těchto služeb se zaměstnavatel nezbavuje odpovědnosti za stav bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Podrobnosti, týkající se kvalifikace i činnosti těchto služeb mají být v národní legislativě. Zatím však naše legislativa toto neakceptovala, proto posouzení vašeho problému je obtížné.

Je na rozhodnutí vašeho zaměstnavatele, zda bude mít bezpečnostního technika či nikoliv. Je rovněž na něm, jakou náplň práce mu stanoví a bude po něm vyžadovat. Samozřejmě by bylo nezákonné dát bezpečnostnímu technikovi zodpovědnost za stav BOZP, vznik úrazu apod. Zaměstnavatel by měl posuzovat plnění úkolů, které má zaměstnanec stanoveny pracovní smlouvou, popisem práce, případně dalšími dokumenty.

Naší legislativou není rovněž stanoven počet pracovníků na jednoho bezpečnostního technika. Při určení tohoto počtu se obvykle vychází ze zkušeností, z počtu pracovníků ve firmě, z charakteru výroby, rizikovosti práce, složitosti technologie apod. Tyto údaje ve vašem dotazu obsaženy nejsou, proto vám nemohu dát stanovisko k tomu, zda vámi uváděný čas na práci bezpečnostního technika je dostatečný nebo ne. Toto stanovisko by stejně mohlo být bráno pouze jako názor nebo rada, protože vše závisí na zaměstnavateli.

Vaše problémy jsou zřejmě ve vztahu mezi vámi a nadřízeným. Otázka pracovní smlouvy, stanovení náplně a rozsahu práce, vytvoření potřebných podmínek pro práci atd. do těchto vztahů patří.

V současné době je připravena novela Zákoníku práce, který by mohla jednotným způsobem stanovit pravidla pro zřizování služeb v oblasti BOZP. Ale to je otázka budoucnosti, v současné době v zásadě záleží na dohodě mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.

14. Jaká je platnost revizní zprávy o provedení elektrovizy. Končí její platnost po uplynutí stanovené doby v měsíci, kdy byla naposledy provedena, nebo platí do konce roku, na který by provedení nové elektrovizy připadlo.

Který předpis toto upřesňuje?

Po provádění revizí elektrických zařízení a zařízení pro ochranu před bleskem a statickou elektřinou platí ČSN 33 1500 (účinnost od 1. 6. 1991), pokud jiné normy nebo předpisy státního odborného dozoru nestanoví pro zvláštní případy odlišné požadavky.

Pravidelné revize řeší část 3 citované normy a v čl. 3.9 uvádí, že:

"Pravidelná revize musí být provedena nejpozději v roce, do kterého spadá konec stanovené lhůty od doby provedení poslední revize. Netýká se lhůt kratších než jeden rok."

Jedná-li se tedy např. o zařízení s 3-letou lhůtou pravidelné revize a předchozí revize byla provedena v únoru 1996, pak další revize nemusí být provedena do února 1999, ale kdykoliv do konce roku 1999.

Pokud se však bude jednat o zařízení v mokřém prostředí, kde je maximální lhůta 1-roční, pak další revize musí být do 12 měsíců od předchozí revize.

Obdobně ke konkrétnímu termínu musí být prováděny revize el. náradí podle ČSN 33 1600 nebo revize el. spotřebičů podle ČSN 33 1610, kde lhůty pravidelných revizí jsou stanoveny rozdílně od ČSN 33 1500 za určitou dobu, např. 1x za 6 měsíců (myslí se nejpozději do 6 měsíců od data poslední revize).

Rovněž některé další normy a předpisy (zvláště pak pro vyhrazená nebo určená zařízení, např. zařízení zdvihací, plynová) mohou vyžadovat provedení el. částí a strojích částí ve společném termínu, který je stanoven nejpozději za určitý počet měsíců či roků (tedy ke konkrétnímu termínu).

15. Po jaké době se musí uznat pracovní úraz, který je zapsán v knize drobných úrazů na pracovišti. (Např. naše pracovníce si narazila prst, týden s tím pracovala, za týden šla k lékaři - nyní je již čtvrtý měsíc práce neschopná).

Zaměstnavatel má povinnost bezodkladně zjišťovat a odstraňovat příčiny pracovních úrazů a nemocí z povolání, vést jejich evidenci a oznamovat je příslušným orgánům, provádět opatření potřebná k nápravě (§ 133 odst. 1 písm. h) Zákoníku práce).

Nikde není stanoveno, po jaké době musí uznat organizace - zaměstnavatel pracovní úraz. Je nutno vycházet v první řadě ze skutečnosti, zda úraz byl evidován a dále, zda k pracovní neschopnosti došlo v příčinné souvislosti s úrazovým dějem tak, jak je uveden v evidenci pracovního úrazu. Není rozhodující, zda k pracovní neschopnosti dojde v průběhu několika dnů či měsíců, rozhodující pro posouzení úrazu jako úrazu pracovního je příčinná souvislost. Tuto může určit pouze lékař na základě dožádání zaměstnavatele.

Z praxe jsou známy případy, kdy příčinná souvislost byla prokázána i s odstupem několika měsíců či roků.

Zaměstnavatel v okamžiku, kdy se dozví o takovém pracovním úrazu (kdy pracovní neschopnost nastala až později následkem úrazu), musí provést jeho registraci a činit další kroky, jak je stanoveno vyhl. č.110/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

-ka-

16. Obracím se na vás s dotazem, na který nemohou nikde nalézt odpověď. Vlastním nakladače a rýpadla a nevím jaké potřebné náležitosti musí splňovat můj stavební stroj.

Zajímalo by mne jaké musím mít označení na stavebním stroji jako např. zákaz vstupu apod., nebo jestli by jste mi nemohli poskytnout informace, kde bych tyto náležitosti mohl nastudovat.

- Základní požadavky naleznete v následujících předpisech:
- vyhláška ČÚBP a ČBÚ č.324/1990 Sb., o bezpečnosti práce a technických zařízení při stavebních pracích (zejména § 73 odst. 1 a 2)
 - ČSN EN 292 - 2 (83 3001) Bezpečnost strojních zařízení. Základní pojmy. Všeobecné zásady pro projektování - Část 2: Technické zásady a specifikace
 - ČSN EN 474-1 (27 7911) Stroje pro zemní práce - Bezpečnost: Část 1 Všeobecné požadavky
 - ČSN EN 474-3 (27 7911) Stroje pro zemní práce - Bezpečnost: Část 3 Požadavky pro nakladače
 - Nařízení vlády č.170/1997 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na strojní zařízení (zejména část 3.6)
 - ČSN ISO 3864 (01 8010) Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky
 - ale i další dílčí ČSN EN platné pro skupinu "stroje pro zemní práce". Autorem těchto norem je AO 206 Státní zkušebna zemědělských, potravinářských a lesnických strojů, Třanovská 173, 163 04 Praha 6 - Řepy, která má i největší přehled o této oblasti.

-gt-

)(X)(

17. V naší budově je ve 4 poschodí (celé poschodí) pracoviště jiné organizace, která je u nás v nájmu.

Uklízečka této organizace po skončení práce odcházela domů po schodech a v přízemí budovy si zvrtila nohu, upadla a nohu si zlomila. Schody i zábradlí byly v pořádku.

Podle mého názoru se nejedná o cestu ze zaměstnání, pokud pracovnice neopustí budovu, ve které se nachází její pracoviště.

Nebo se má posuzovat pracovní úraz v jiné organizaci?

Prosím o názor na tento úraz. Je pracovní nebo ne?

Cestou do zaměstnání a zpět se rozumí cesta z místa zaměstnancova bydliště (ubytování) do místa vstupu do objektu zaměstnavatele nebo na jiné místo vstupu do objektu zaměstnavatele nebo na jiné místo určené k plnění pracovních úkolů a zpět (§ 26 odst. 1 nařízení vlády č.108/1994 Sb.).

Pokud zaměstnavatel má v nájmu jen jedno poschodí popřípadě určitou část kanceláří v tomto poschodí, končí cesta do zaměstnání v tomto bodě.

Za předpokladu, že zaměstnavatel stanoví zaměstnanci povinnosti vést evidenci docházky do zaměstnání jakoukoliv formou v místě vstupu do objektu, tak mu současně končí cesta do zaměstnání.

Za škodu osob, které utrpěla osoba v objektu zodpovídá vlastník objektu - budovy, popř. zaměstnavatel (za předpokladu, že se nezbaví odpovědnosti).

Pro posouzení, zda se jedná o úraz dle § 2 odst. 2 vyhl. č.110/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je nutno rozhodnout, zda se jedná o objekt veřejně přístupný, což asi v tomto případě bylo. Pokud bylo zábradlí a schodiště v pořádku, je možno se zbavit odpovědnosti za škodu s odkazem na běžnou neopatrnost.

-ka-

18. V důsledku sněhové kalamity, kdy vynechaly některé autobusy a tramvaje, jsem se dostal pozdě do zaměstnání. Je zaměstnavatel povinen omluvit pozdní příchod a poskytnout mi za tuto dobu náhradu mzdy?

Nařízení vlády č.108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony stanoví, že pozdní příchod na pracoviště v důsledku nepředvídaného přerušení provozu nebo zpoždění hromadných dopravních prostředků se považuje za důležitou osobní překážku v práci. Zaměstnavatel je povinen takto zameškanou pracovní dobu omluvit.

Zaměstnavatel poskytuje však jen pracovní volno, ovšem bez náhrady mzdy. Jde-li o zaměstnavatele, který má podnikatelský charakter, je možné podle § 128 odst. 3 v kolektivní smlouvě nebo ve vnitřním předpise stanovit, že se bude i v těchto případech poskytovat náhrada mzdy. Tato možnost tedy neexistuje v příspěvkových a rozpočtových organizacích, jejichž zaměstnancům náhrada mzdy nepřísluší a nemůže být ani sjednána v kolektivní smlouvě nebo stanovena ve vnitřním předpise. Těmto zaměstnancům se při splnění předpisem požadovaných podmínek pozdní příchod pouze omlouvá. Za dobu pozdního příchodu by se jim měla poměrně snížit mzda, neboť - byť po krátkou dobu - nepracovali.

Podmínkou pro posouzení pozdního příchodu jako důležité osobní překážky v práci dále je, že zaměstnanec nemohl dosáhnout pracoviště jiným přiměřeným způsobem a že závada v dopravě do zaměstnání byla nepředvídaná. Nepatří sem případy běžných a opakujících se závad v dopravě do zaměstnání, jestliže by v určitých obdobích z provozních nebo jiných důvodů docházelo k pravidelnému zpoždění vlaků, tramvají nebo autobusů. V těchto případech musí zaměstnanec se zpožděním počítat a použít dřívějšího spoje.

Předpis se tedy týká výjimečných případů zpoždění, kdy v období, ve kterém dopravní prostředky jinak jezdí podle jízdního řádu, dojde ke zpoždění, jež zaměstnanec nemohl předvídat. Jestliže např. v zimním období, kdy je sněhová kalamita očekávána nebo dokonce předvídána a občané jsou na ni předem upozorňováni sdělovacími prostředky, je nutno, aby zaměstnanec použil dřívějšího dopravního spoje. Jinak by neměl nárok na omluvu ani na náhradu mzdy.

-jo-

⌘⌘⌘

19. Prosím o zodpovězení mého dotazu, který se týká vybavení nástěnných lékárníček první pomoci.

Zajímá mě zejména, zda lékárníčky stále vybavovat dle ON 84 6635, anebo jiného předpisu, zda nebyla novelizována vyhl.

č.185/1990 Sb. upravující vybavení, příp. zda existuje jiný aktualizovaný předpis, odpovídající současné nabídce zdravotního materiálu.

Některé léky uvedené v ON 84 6635 již neodpovídají požadavkům nebo se snad ani nevyrábějí (alespoň nejsou běžně v prodeji), anebo jsou nahrazeny novými, či účinnějšími.

Např.:

- 1. Zda stále používat (vybavovat lékárníčky) acylpirin a superpyrin.**
 - 2. Čím nahradit Spasmoveralgin, který je návykový.**
 - 3. Čím nahradit Plumbin, který se snad již ani nevyrábí.**
 - 4. Zda lze Ataralgin nahradit Valetolem.**
 - 5. Kinedril nahradit Nokinalem.**
 - 6. Zda mít ve výbavě Sulfathiazol ung., případně čím jej nahradit.**
-

Zákon č.142/1991 Sb., o československých technických normách (nyní zrušen a nahrazen Zákonem č.22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky) v § 9 uvádí, že ON schválené před účinností tohoto zákona pozbývají platnosti dnem 31. 12. 1993.

Vzhledem k tomu, že tato odborová norma nebyla nahrazena jinou normou, vzniklo v problematice lékárníček místo pro samostatné rozhodování v jednotlivých podnicích. Po poradě s lékařem lze lékárníčky vybavit v podstatě čímkoliv. Zde samozřejmě záleží i na solventnosti jednotlivých firem.

Každopádně lékárníčka slouží k poskytnutí první pomoci, nikoliv k léčení chronických záležitostí.

Doporučený obsah lékárníčky první pomoci:

Léčiva:	žádné
Dezinfekce:	např. Septonex, Jodisol pero nebo Jodisol tinktura
Obvazový materiál:	gáza hydrofilní skládaná sterilní spofaplast spofaplast rychloobvaz rouška resuscitační

obinadlo hydrofilní sterilní

obinadlo pružné

obinadlo škrťící pryžové

obinadlo hydrofilní sterilní

šátek trojcípý

vata obvazová skládaná

vata buničitá

Zdravotnické potřeby: nůžky

pinzeta

teploměr

Vyhl. MZ ČR č.185/1990 Sb., byla novelizována vyhl. č.445/1992 Sb.. Jedná se o vyhlášku o zotavovacích a jiných podobných akcích pro děti a dorost. Přílohou této vyhlášky je seznam vybavení lékárníček pro zotavovací akce pro děti a dorost a seznam vybavení velké zdravotnické brašny.

Vyhl. č.102/1995 Sb., o schvalování technické způsobilosti a technických podmínkách provozu silničních vozidel na pozemních komunikacích uvádí doporučený obsah autolékarniček.

-ns-

20. Bývalým zaměstnancům, kteří dosáhli věku 63 a 61 let a utrpěli pracovní úrazy v roce 1970 a 1990, vyplácíme náhradu za ztrátu na výděлку podle § 195 Zákoníku práce. Oba jsou poživateli částečného invalidního důchodu s tím, že žádný výdělek ze zaměstnání nevykazují již 6 let, respektive 3,5 roku. Bydliště mají v jiném okrese a tazatel předpokládá, že ani nemají zájem o získání zaměstnání. Odpovědný subjekt jim přesto doplácí náhradu za ztrátu na výděлку s tím, že příslušná pojišť'ovna tyto částky nehradí (nerefunduje). Pokud poškození "nepožádají" o starobní důchody, bude jim v roce 1999 vyplacena částka 208 tisíc Kč. V BHP číslo 4/99 byla zveřejněna rada pro poškozené zaměstnance, žádám proto o radu, jak má v daných případech postupovat odpovědný právní subjekt?

Zaslaný dotaz sice neuvádí všechny potřebné údaje nutné k detailnímu posouzení možnosti, které současný právní řád a jeho publikovaná výkladová úprava dává odpovědnému subjektu ve vztahu k plnění povinností vyplývajících ze znění § 195 Zákoníku práce. Podle mého názoru se jedná o případy, kdy lze vzít do úvahy publikovaný právní názor číslo 9886 ze dne 25. 2. 1998, který se týká praktického dopadu § 202 odst. 1 Zákoníku práce na výše uváděné případy, kdy poživatelé částečných invalidních důchodů "de facto" nikde nepracují a nemají vlastně žádný příjem (výdělek) po skončení pracovní neschopnosti vzniklé pracovními úrazy. Lze proto vycházet ze skutečnosti, že při odškodňování ztráty na výdělku u nepracujících poživatelů částečného invalidního důchodu se bere do úvahy tzv. předpokládaný výdělek, kterého by poškození byli schopni pravděpodobně dosáhnout výkonem pracovních činností doporučených jim posudkovým lékařem sociálního zabezpečení při současném splnění podmínky, že oba poškození se zajímali (případně zajímají) o získání pro ně přiměřených zaměstnání - tuto okolnost musí dokládat potvrzeními příslušného Úřadu práce (z dotazu však vyplývá, že akciová společnost mající objektivní odpovědnost za vzniklou škodu nemůže tuto okolnost posoudit z toho důvodu, že jí není prokazatelně známa). V tom případě, že poškození bývalí zaměstnanci nespolupracovali aktivně s ÚP, doporučuji postupovat v souladu se zněním další publikovaného právního názoru číslo 9878 ze dne 29. 1. 1998, který se zabýval otázkou stanovení rozsahu náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, přičemž autoři zde vycházejí z následujících skutečností :

- a) průměrný výdělek před vznikem škody bude v obou případech stanoven jako čistý výdělek valorizovaný podle příslušných právních předpisů
- b) jedná se o případy, kdy vzniku nároku na náhradu za ztrátu na výdělku předcházela dlouhodobá pracovní neschopnost ústící do přiznání částečného invalidního důchodu.

V praxi se jako základ pro výpočet náhrady užívá PV před vznikem škody stanovený dle § 17 zákona o mzdě, respektive podle právních předpisů platných v době jeho určování s tím, že z pojmu a

podstaty částečné invalidity poškozených vyplývala jejich způsobilost vykonávat zaměstnání s určitým omezením co do druhu i co do rozsahu. Pokud tedy částečně invalidní občané (bývalí zaměstnanci) zaměstnání doporučená jim posudkovým lékařem SSZ nevykonávají, potom bylo nutno zjistit tzv. předpokládaný výdělek v těchto doporučených zaměstnáních a ve stanoveném časovém rozsahu (možnost kratší pracovní doby atd.) - k tomuto výsledku se potom přihlíží při konstrukci náhrady dle § 195 Záköníku práce. Platí také zásada spočívající v tom, že k tíži odpovědného právního subjektu nemůže jít skutečnost, že poškození nedosahují žádného výdělku po skončení pracovní neschopnosti v důsledku vlastního rozhodnutí nebo situace na trhu práce za předpokladu, že není využit jejich zbývající pracovní potenciál (srovnejte také možnosti vyplývající z ustanovení § 195 odst. 3 Záköníku práce, v platném znění).

V praxi nadále převládá právní názor spočívající v tom, že u náhrady za ztrátu na výdělku po dobu nezaměstnanosti se sice obecně jedná o objektivní odpovědnost dotyčného právního subjektu s tím, že dílčí škody vzniklé následkem pracovních úrazů musí být v příčinné souvislosti s odškodňovanými pracovními úrazy a nelze tudíž do praxe odškodnění promítat jiná hlediska nesouvisející s odškodňovanými případy pracovních úrazů, byť se promítají do výše příjmů poškozených bývalých zaměstnanců.

V daných případech bylo nutno odlišit, v jakém rozsahu souvisí nedosahování výdělku po skončení pracovní neschopnosti v důsledku vzniku nezaměstnanosti se zdravotním poškozením vzniklým pracovním úrazem u obou poškozených a nakolik je snížení jejich příjmů důsledkem této nezaměstnanosti samé. Vychází se z předpokladu, že dotyční bývalí zaměstnanci, pokud by nebyli nezaměstnaní, by byli schopní si pravděpodobně vydělávat tolik, kolik činil jejich výdělek před vznikem nezaměstnanosti a proto by jim škoda vznikala maximálně ve výši rozdílu mezi průměrným čistým výdělkem rozhodným pro stanovení výše náhrady (zn. valorizovaným) a tzv. St o p výdělkem dosahovaným před vznikem jejich nezaměstnanosti (zn. výdělkem, z něhož bylo stanoveno hmotné zabezpečení obou těchto uchazečů o zaměstnání) se

započtením částečného invalidního důchodu poskytovaného z téhož důvodu. Případné zjištěné rozdíly by tvořily rozsah náhrady za ztrátu na výdělku po úrazu!!

Není tedy vůbec rozhodné, jak dlouho nezaměstnanost poškozených trvala - zn. není z tohoto pohledu podstatné, že uplynula podpůrná doba a že dotyční bývalí zaměstnanci a. s. již dávno žádnou podporu nedostávají - základní podmínkou trvání jejich nároku totiž je, že poškození se zajímají o získání pro ně přiměřeného (vhodného) zaměstnání, což musí dokladovat příslušnými potvrzeními ÚP - v opačném případě měla akciová společnost již dávno poškozené písemně vyzvat, aby tato potvrzení předložili a současně jim pozastavit poskytování náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti až do úplného vyjasnění oprávněnosti jejich nároků či nikoliv.

S ohledem na znění § 202 odst. 1 Zákoníku práce a § 195 odst. 4 Zákoníku práce mohou odpovědnému právnímu subjektu doporučit, aby podal žalobu adresovanou okresní správě se zaměřením na určení rozsahu a míry plnění povinnosti vztahujících se k případnému dalšímu poskytování náhrad za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti u obou poškozených bývalých zaměstnanců této a. s.

Zpracovatel odpovědi předpokládá, že odpovědný právní subjekt v obou případech až dosud plnil povinnosti vyplývající z přijatých valorizačních právních aktů, včetně posouzení kriteria " příznivosti " ve smyslu zákona číslo 220/1995 Sbírky - z dotazu nevyplývají způsoby skončení pracovního poměru u obou poškozených - nelze tedy posoudit možnosti vyplývající ze znění publikovaných rozsudků čj. 17 Co 142/94, 6 Cdo 81/94 a 6 Cdo 91/94, právních názorů číslo 5325 a 6319 a podobně.

V závěru této odpovědi uvádím, že obdobný výklad problematiky poskytování náhrady za ztrátu na výdělku naleznete v článku " Náhrada škody při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání " publikovaném časopisem Práce a mzda v roce 1997, kde autor JUDr. Sládek z MPSV ČR uvádí, že soudy zpravidla v těchto případech uchazečům o zaměstnání přiznávají nárok na náhradu za ztrátu na výdělku v té výši, v jaké jim vznikla ještě za v době trvání

pracovního poměru (se zřetelem na valorizaci) - uvedený postup se uplatní v těch případech, kdy poškození již před okamžikem, než se stanou nezaměstnanými, předmětnou náhradu pobírali a se vznikem nezaměstnanosti u nich nedošlo k jiné podstatné změně poměrů ve smyslu § 202 odst. 1 Zákoníku práce.

-tu-

⌘⌘⌘

21. Pracovnice (dělnice) si v době svačiny opařila nohu při přípravě kávy. Lze toto považovat jako pracovní úraz a odškodnit dle Zákoníku práce?

Na pracovišti je automat na kávu, ale vaření kávy není zakázáno. Máme, ale za to, že vaření kávy není v přímé souvislosti s plněním úkolů, ale v příčinné souvislosti s konzumací jídla.

Za pracovní úraz se považuje jakékoliv poškození zdraví nebo smrt, které byly pracovníkovi způsobeny nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením vnějších vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním (§ 2 odst. 1 vyhl. č.110/1975 Sb., ve znění vyhlášky č.274/1990 Sb.).

Plněním pracovních úkolů je výkon pracovních povinností vyplývajících z pracovního poměru či jiná činnost vykonávaná na příkaz zaměstnavatele a činnost, která je předmětem pracovní cesty.

V přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů jsou úkony potřebné k výkonu práce a úkony během práce obvyklé nebo nutné před počátkem práce nebo po jejím skončení. Takovými úkony však nejsou cesta do zaměstnání a zpět, stravování, ošetření, popřípadě vyšetření ve zdravotnickém zařízení, ani cesta k nim a zpět, pokud není konaná v objektu zaměstnavatele (§ 25 nařízení vlády č.108/1990 Sb.).

Z popsáního úrazového děje, tak jak je uveden v dotazu lze usuzovat, že poškozená pracovnice konala činnost, kterou lze podřadit pod oblast stravování a následkem čehož nemůže jít o pracovní úraz dle § 2 odst. 1 citované vyhlášky.

Může se však jednat o úraz dle § 2 vyhl. č.110/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zaměstnanec by se mohl vinit pouze v případě, že vaření kávy je součástí plnění pracovních úkolů (sekretářka, obchodní zástupce, jehož povinnosti je starat se o obchodní partnery, apod.).

-ka-

Informace o závažném pracovním úrazu

Popis děje úrazu

Postižený zaměstnanec pracoval jako provozní elektrikář. Přibližně v 18 hod. byla nahlášena porucha na zdvihu dvacetitunové kočky jeřábu a postižený šel tuto poruchu odstranit. Vystoupil na jeřábovou dráhu a v okamžiku, kdy se nacházel u sloupu jeřábové dráhy, došlo k jeho přimáčknutí pohybuujícím se jeřábem ke sloupu.

Příčina úrazu

Nebyli přímí svědkové úrazu. Skutečností je, že jeřábník nebyl informován o výstupu elektrikáře na jeřábovou dráhu. Postižený si neuvědomil, že jeřáb se může dát do pohybu. Ke střetu došlo v místě sloupu jeřábové dráhy, kde se při projíždění jeřábu vytváří nebezpečné střížné místo (mezera asi 10 cm).

Závažnost úrazu

Úraz smrtelný.

Výběr z nových norem

ČSN EN 1800 (07 8320) Lahve na přepravu plynů - Lahve na acetylén - Základní požadavky a definice

Tato evropská norma stanovuje základní požadavky pro lahve na acetylén s maximálním jmenovitým vodním objemem 150 l včetně:

postupu typových zkoušek;
postupu výrobních zkoušek/ zkoušek dávky;
metod pro stanovení maximálního dovoleného ustáleného
přetlaku; metod pro stanovení porozity porézni hmoty.

Detaily návrhu (konstrukce) pláště lahve nejsou zahrnuty.

ČSN ISO 5348 (35 6860) Vibrace a rázy - Mechanické přípevnění akcelerometrů

Tato norma nahrazuje ČSN ISO 5348 z listopadu 1993.

Tato mezinárodní norma popisuje přípeňovací charakteristiky akcelerometrů, které mají být stanoveny výrobcem a uvádí doporučení uživatelům pro přípevnění akcelerometrů.

Norma není použitelná pro jiné typy snímačů, jakou jsou snímače relativního pohybu.

ČSN EN 140 (83 2211) Ochranné prostředky dýchacích orgánů - Polomasky a čtvrtmasky - Požadavky, zkoušení a značení

*Touto normou se nahrazuje ČSN EN 140+A1 (83 2211) z
března 1994.*

Tato evropská norma obsahuje minimální požadavky pro polomasky a čtvrtmasky, které jsou užívány jako součást prostředků na ochranu dýchacího ústrojí, kromě únikových a potápěčských přístrojů.

Obsahuje laboratorní zkoušky a praktické zkoušky nošením pro stanovení shody s požadavky normy.

ČSN EN 12942 (83 2251) Ochranné prostředky dýchacích orgánů - Filtrační prostředky s pomocnou ventilací připojené k masce, polomasce a čtvrtmasce - Požadavky, zkoušení a značení

Touto normou se nahrazuje ČSN EN 147 (83 2251) z prosince 1994.

Tato evropská norma stanoví minimální požadavky pro ochranný prostředek dýchacích orgánů s nucenou ventilací, jehož součástí je obličejová maska, polomaska nebo čtvrtmaska a filtry proti částicím, protiplynové nebo kombinované filtry. Netýká se ochranných prostředků konstruovaných pro použití v podmínkách, kde je nebo může být nedostatek kyslíku (koncentrace kyslíku v okolním ovzduší je pod hranicí 17 % obj.). Rovněž se netýká ochranných prostředků dýchacích orgánů navržených pro účely úniku z ohrožených prostorů.

Norma obsahuje laboratorní zkoušky a praktické zkoušky nošením, kterými se stanoví soulad s požadavky.

ČSN EN 1540 (83 3610) Ovzduší na pracovišti - Terminologie

Tato norma definuje termíny používané v oblasti hodnocení pracovního ovzduší. Jsou uváděny ty termíny, které jsou považovány za základní pro pracovní ovzduší, protože jejich definování je nutné k tomu, aby nedocházelo při používání k nejednoznačnosti a zajistila se shodnost jejich používání.

ČSN EN 12077-2 (27 0035) Bezpečnost jeřábů - Zdravotní a bezpečnostní požadavky - Část 2: Omezující a indikující zařízení

Tato evropská norma stanoví všeobecné požadavky na použití a provozní parametry omezujících a indikujících zařízení jeřábů s motorickým pohonem.

Tato evropská norma se nezabývá montáží, demontáží nebo změnou konfigurace jeřábů.

Tato evropská norma platí pro jeřáby vyrobené po datu schválení této normy CEN.

ČSN 73 0580-1 Denní osvětlení budov - Část 1: Základní požadavky

Touto částí normy se nahrazuje ČSN 73 0580 z 1986-04-29.

Tato norma platí pro navrhování a posuzování denního osvětlení vnitřních prostorů budov a pro posuzování návrhu stavebních objektů z hlediska jejich vlivu na denní osvětlení vnitřních prostorů okolních budov.

Vydává a distribuci zajišťuje:

Ing. Jindřich Loudín, RoVS - Rožnovský vzdělávací servis, Kramolišov 1424, 756 61
Rožnov p.R.,

tel./fax/zázn.: 0651/654 970, tel./fax: 0651/654 394

Redaktorka: Liberdová Blanka

Místo vydání: Rožnov p.R.

Vytiskla: Rožnovská tiskárna, 1. máje 1000, Rožnov p.R.

tel.: 0651/60 22 40

Cena za 1 číslo:50,- Kč (bez DPH, DPH 5%),
roční předplatné 300,- Kč + 5% DPH

Číslo 1/2000 bylo zadáno do tisku: 7. 2. 2000

Text neprošel jazykovou úpravou.

Demoverze obsahuje pouze jedno číslo časopisu

Máte-li zájem o kompletní dokument objednejte si plnou verzi programu „Časopis BOZP na CD-ROM“.

Děkujeme

RoVS - Rožnovský vzdělávací servis, Rožnov pod Radhoštěm

Ing. Jindřich Loudín, Kramolišov 1424, 756 61 Rožnov p. R.,
Tel. / fax: 0651- 654 394, 654 970, e-mail: loudin@rovs.cz, www.rovs.cz

NA CD ROMU ČASOPIS BOZP - OTÁZKY A ODPOVĚDI

PORADCE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PRO PODNIKATELE, ZAMĚSTNAVATELE, ODBORNÉ PRACOVNÍKY

Ročník 2000 a 2001

Celkem cca 249 otázek a odpovědí rozdělených na stále platné (stav k 3/2002) cca 203 ks a na neplatné cca 46 ks (neplatné vzhledem ke změnám v legislativě nelze využít v plném rozsahu. Zkušení odborníci však dokáže aplikovat dle nových předpisů).

Dále jsou obě výše uvedené skupiny rozděleny do 13 oblastí:

1. Hygiena • Pracovní prostředí • Kategorizace prací • Chemické látky • atd.
2. Úrazy • Nemoci z povolání
3. Odškodnění úrazů
4. Pracovní doba • Práce v noci • Pracovní podmínky (zákoník práce) • atd.
5. OOPP - Osobní ochranné pracovní prostředky
6. Školství
7. Legislativa
8. Doprava
9. Právní nebo technický názor
10. Zdravotní péče • Lékařské prohlídky • Zdravotní způsobilost • atd.
11. Rizika
12. VTZ - Vyhrazená technická zařízení
13. Školení • Kvalifikace • Odborná způsobilost

SNADNÉ VYHLEDÁVÁNÍ

Možnost vyhledávání klíčového slova v celém obsahu obou ročníků.

Pro spuštění tohoto CD ROMU postačí jakýkoliv počítač s operačním systémem alespoň Microsoft Windows 95 a programem Adobe ACROBAT READER verze 4. Součástí instalace je i program Adobe ACROBAT READER verze 5.05 v české lokalizaci.

CENA CD ROMU 400Kč + 5% DPH = 420Kč

Vaše objednávky budeme vyřizovat formou dobírky